

Maatalous- ja puutarhayritysten kannattavuus parani 1998-2000

Maatalous- ja puutarhayritysten kannattavuus parani vuonna 2000 selvästi vuosien 1998 ja 1999 katovuosista. Eniten nousua oli viljajaloilla, mutta sikatilat olivat päätuotantosuunnista kannattavimpia. Niilläkin tuotanto oli kuitenkin tappiollista.

MTT:n taloustutkimus julkisti kannattavuuskirjanpitoon kuuluvien maatalous- ja puutarhayritysten uudistetuin perustein lasketut tulokset vuosilta 1998-2000. Kirjanpitotilat ovat keskimääräistä suurempia ja kannattavampia. Kirjanpitotilojen tulokset painotettiin EU:n kirjanpidon tietoverkoston, FADN -järjestelmän periaatteiden mukaisesti siten, että ne kuvaavat tavallisia päätoimisia suomalaisyrityksiä.

Kaikkien kirjanpitotilojen keskimääräinen omalle työlle ja omalle pääomalle korvaukseksi jäävä painotettu maataloustulo oli 17 080 euroa vuonna 2000. Päätoimisilla tiloilla maataloustulo oli kuitenkin korkeampi, 23 651 euroa. Vaikka katovuosiin verrattuna erinomaisen vuoden 2000 satoa myytäisiin myös vuonna 2001, kustannukset ovat kuitenkin syntyneet vuonna 2000 ja siksi laskelmissa myös koko sato kohdennetaan tuotoksi vuodelle 2000. Tästäkin huolimatta maataloustulo oli vuonna 2000 pienin viljajaloilla, 13 396 euroa. Sikajaloilla maataloustulo oli suurin eli 34 025 euroa. Oman työn ja oman pääoman määrät vaihtelevat kuitenkin tuotantosuunnittain.

Oman pääoman määrä lasketaan vähentämällä maatalous- ja puutarhaomaisuudesta velat. Omaisuuteen sisältyvät nyt myös karkearehuvat. Lisäksi koneet, rakennukset sekä salaojat arvostetaan nyt verotusarvojen asemesta nykyarvoon. Yrittäjäperheen maataloustyömäärä perustuu työkirjanpitoon.

Tuotot eivät kata tuotantokustannuksia

Kun työkirjanpidon tuntimäärän ja 7,57 euron tuntipalkan mukaan laskettu oman työn palkkavaatimus ja 5 prosentin korolla laskettu oman pääoman korkovaatimus vähennetään maataloustulosta, saadaan absoluuttista kannattavuutta kuvaava yrittäjänvoitto. Se oli keskimäärin 9 756 euroa miinuksella eli tuotanto oli tappiollista. Lypsykarjajaloilla yrittäjän tappio oli suurin eli 13 368 euroa ja muilla nautakarjajaloilla pienin eli 2 156 euroa. Tuottojen pitäisi olla näiden tappioiden verran suurempia tai kustannusten alhaisempia, jotta omalle työlle ja omalle pääomalle saataisiin halutut korvaukset.

Kun maataloustulo jaetaan palkka- ja korkovaatimuksen summalla, saadaan kannattavuuskerroin. Se soveltuu

parhaiten eri tuotantosuuntaa edustavien ja eri kokoisten yritysten sekä inflaatiosta riippumattomana myös eri vuosien välisiin kannattavuusvertailuihin. Kannattavuuskertoimesta nähdään miten suuri osuus palkkavaatimuksesta ja oman pääoman korkovaatimuksista saavutettiin. Jos kerroin on alle yhden, maataloustulo ei kata näitä kustannuksia. Kannattavuuskerroin oli vuonna 2000 keskimäärin 0,71, jolloin siis omalle työlle ja omalle pääomalle saatiin 71 prosenttia tavoitteina olleista 7,57 euron tuntipalkkavaatimuksesta ja 5 prosentin korkovaatimuksesta. Näin yrittäjä sai keskimäärin 5,37 euron tuntipalkan ja 3,55 prosentin koron omalle pääomalle. Sikatiloilla kannattavuuskerroin oli 0,92, puutarhatiloilla 0,67, viljatioilla 0,70, muilla kasvinviljelytiloilla 0,74, maitotiloilla 0,69 ja muilla nautakarjatioilla 0,92.

Tulokset ovat keskiarvoja ja jokaisessa tuotantosuunnassa oli sekä kannattavia että selvästi keskimääräistä heikommin kannattavia tiloja. Kannattavuus oli hieman muuta maata heikompi Etelä-Suomessa (EU-tukialueet A ja B) sekä pohjoisimmassa Suomessa (tukialueet C2p ja C4).

Yritysten tuotantosuunta- ja tilakokomäärittely uusittu

Tuotantosuunnat määritettiin vakioitujen katteiden perusteella. Kullekin kasville ja eläimelle lasketaan vakioitu kate vähentämällä alueittain kolmen vuoden sato- ja tuotoskeskiarvojen mukaisista tuotoista tietyt muuttuvat kustannukset. Nämä tuotekohtaiset katteet kerrotaan yrityksittäin kunkin kasvin viljelyalalla sekä eläinten määrällä. Näin saatujen katteiden summana saadaan yrityksen kokonaiskate, jonka perusteella määritetään tuotantosuunta.

Puutarhayrityksissä ja paljon ostorehujä käyttävillä kotieläintiloilla liikevaihto saattaa olla suuri, vaikka viljelypinta-alat olisivat pieniäkin. Siksi myös tilakoko määritetään hehtaarien asemesta yrityksen kokonaiskatteen perusteella. Päätoimisia ovat yritykset, joilla kokonaiskate on FADN -järjestelmän mukaisesti suurempi kuin 9 600 euroa. Tuloksien painotus perustuu tähän tuotantosuunta- ja tilakokoluokitteluun.

Uudistusten vuoksi tuloksia ei voi verrata vuotta 1998 edeltäviin vuosiin. Tilivuoden 2001 tulokset valmistuvat ensi vuoden alussa ja tilivuoden 2002 tulokset syksyllä 2003. Niillä sekä näillä vuoden 2000 tuloksilla on suuri merkitys paitsi Agenda-välitarkastelussa, myös neuvoteltaessa vakavien vaikeuksien tuen jatkosta EU:n kanssa.

MTT

*Lisätietoja: Koetoiminta ja
käytäntö 4/2002: 7
arto.latukka@mtt.fi
puh. (09) 5044 7220 tai
040 8243 601*